SUOMEN HUOLINTA- JA LOGISTIIKKALIITTO RY

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

LAUSUNTO

2.2.2021

Asiantuntijalausunto koskien neuvotteluja EU:n uudesta kumppanuudesta Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa - U 55/2020 vp -kirjelmä sekä jatkokirjelmät UJ 50/2020 vp ja UJ 52/2020 vp

Suomen Huolinta- ja Logistiikkaliitto ry (jäljempänä ”SHLL”) kiittää liikenne- ja viestintävaliokuntaa lausuntopyynnöstä.

Suomen Huolinta- ja Logistiikkaliitto ry edustaa Suomen huolinta- ja logistiikka-alan yrityksiä, jotka yhdessä vastaavat valtaosasta Suomen ulkomaankaupan tuotteiden vienti- ja tuontikuljetuksista sekä niihin liittyvistä tullauksista ja lisäpalveluista kaikissa liikennemuodoissa. Huolinta- ja logistiikkatoiminta on tavaran, tiedon, rahan sekä kuljetusvälineiden ja -yksiköiden oikea-aikaista, kustannustehokasta ja sääntelynmukaista hallintaa ulkomaankaupassa. Jäsenyrityksemme operoivat Suomen ulkomaankaupassa ostajan, myyjän, kuljetus- ja varastointiyritysten sekä viranomaisten välillä. SHLL:n lausunnossa keskitytään Euroopan unionin (EU) ja Yhdistyneen kuningaskunnan (UK) 24.12.2020 päätökseen saaman uuden kauppa- ja yhteistyösopimuksen tavaralogistiikkaa ja tullaustoimintaan koskeviin kohtiin.

Yleistä

SHLL erittäin hyvänä sitä, että EU ja UK saivat aikaiseksi kauppa- ja yhteistyösopimuksen, jossa sovitaan pelisäännöt EU:n ja UK:n väliselle kaupalle 1.1.2021 lukien, vaikka Suomen huolinta- ja logistiikka-alan kannalta toivottavampaa olisikin ollut UK:n säilyminen osana EU:ta ja sen sisämarkkinoita. Se, että sopimus saavutettiin vasta hieman ennen vuoden vaihdetta 2021, johti siihen, ettei riittävää siirtymäaikaa ennen sopimuksen soveltamisen alkua ollut.

EU:n keskeiset neuvottelutavoitteet sopimukselle olivat, että yhteistyösopimus ei saa vaarantaa EU:n yhtenäisyyttä, sisämarkkinoiden ja tulliliiton moitteetonta toimintaa tai tasapuolisten toimintaedellytysten toteutumista. Nämä **EU:n tavoitteet SHLL:n käsityksen mukaan saavutettiin ja yhteistyösopimus vastaa EU:n viime aikoina tekemiä vapaakauppasopimuksia**, mutta menee tietyissä tilanteissa pidemmälle asioissa, jotka ovat ulkomaankauppaa käyville yrityksille hyödyllisiä, kuten esimerkiksi: ei tulleja eikä kiintiöitä, jos sopimuksen alkuperäsäännöt toteutuvat.

Byrokratia lisääntynyt

Vaikka huolinta- ja logistiikka-alan yritykset ovat jo pitkään olleet valmiita tuonti- ja vientimenettelyn aloittamiseen UK-liikenteessä, monelle asiakasyritykselle tuonti- ja vientimenettelyt ovat kuitenkin aiheuttaneet isoja haasteita Suomessa kuin myös muualla Euroopassa. Esimerkiksi Suomessa osa huolinta- ja logistiikkayrityksistä on tammikuussa 2021 joutunut lopettamaan tai hetkeksi ainakin keskeyttämään kappaletavaraviennin Suomesta Britanniaan, koska kuljetusasiakkaiden lähetyksiä varten toimittamat tulliasiakirjoista ovat olleet puutteellisia tai sisältäneet virheitä. Vain noin kymmenen prosenttia on ollut täydellisiä ja virheettömiä. Jokainen lähetys, johon on liitetty puutteelliset tai virheelliset tulliasiakirjat, viivästyttää lähtöä. Määränpäähän ei

voida toimittaa lähetyksiä, joita ei ole tullattu asianmukaisesti. Yli puolella UK ja EU:n välillä kauppaa käyvistä yrityksistä viivästyksiä tavaraliikenteessä on raportoitu ongelmia EU:ssa.

Vienti- ja tuontimenettelyjen tuoman byrokratian lisääntyminen oli jo ennakkoon tiedossa, mutta osalle yrityksistä erityisesti UK:ssa se on silti tullut yllätyksenä.

Sopimuksen sisällöstä

Lentoliikenne

Sopimuksen mukaan UK:n lentoyhtiöt eivät voi enää kuljettaa matkustajia tai rahtia kahden EU:ssa sijaitsevan paikan välillä tai matkustajia UK:n, EU-maan ja 3. maan välillä (ns. 5. vapaus). Sen sijaan EU-maat ja UK voivat vaihtaa rahtiliikenteeseen liittyviä oikeuksia, jotka koskevat viidettä vapautta (esim. Helsinki-Lontoo-New York).

Suomen hallituksen tavoitteena oli sisällyttää sopimukseen myös pidemmälle meneviä liikenneoikeuksia, jotka olisivat mahdollistaneet omalla laivastolla operoidut matkustajajatko-lennot UK:sta kolmanteen maahan (ns. 5. vapauden oikeudet), mutta tätä tavoitetta ei neuvotteluissa saavutettu. Tavoitteen saavuttamatta jäämisellä ei SHLL:n käsityksen mukaan suuri vaikutuksia Suomessa toimiville lentoyhtiölle.

SHLL:n käsityksen mukaan yhteistyösopimus mahdollistaa henkilöliikenteessä verrattain pitkälle menevän nykyisen kaltaisen kaupallisen yhteistyön EU-maiden lentoyhtiöiden ja niiden yhteistyökumppaneiden välillä UK:ssa. Matkustajakoneen ruumassa kulkevan lentorahdin toimintaedellytyksiin ei näin ollen heikennyksiä.

Sopimuksen sisältämää mahdollisuutta sopia 5. vapauden oikeuksista puhtaaseen rahtiliikenteeseen SHLL pitää hyvänä, sillä se mahdollistaa lentorahtiliikennettä hoitavien lentoyhtiöiden tehokkaan ja suunnitelmallisen toiminnan organisoinnin.

Sopimuksen sisältämät lentoliikenteen turvallisuutta ja turvatoimia koskevat säännökset eivät myöskään ole muuttaneet käytänteitä, mutta UK:n ja EU:n välisin road-air kuljetuksiin yhteistyösopimus on tuonut mukaan epäselvyyttä ja mahdollisesti lisäkustannuksia lentorahdin uudelleen turvatarkistamisten suhteen.

Maantiekuljetukset

Sopimus takaa kiintiövapaan kuljetusoikeuden kahdenvälisissä maantieliikenteen tavarankuljetuksissa EU:n ja UK:n välillä sekä vapaan kauttakulkuoikeuden. Tämä asian on tärkeä kansainvälisen maantierahtiliikenteen toimivuuden kannalta.

Sopimuksen perusteella UK:n kuljetusyrityksillä on oikeus suorittaa kabotaasia rajoitetusti kahden kuormatun matkan verran EU:n alueella niin, että kyseessä on joko kaksi rajat ylittävää kuljetusta tai vaihtoehtoisesti yksi rajat ylittävä kuljetus ja yksi EU:n jäsenvaltion sisäinen kabotaasikuljetus. Vaatimuksena on, että matka on alun perin alkanut UK:sta. Vastaavasti EU:n kuljetusyrityksillä on oikeus suorittaa kabotaasia rajoitetusti kahden kuormatun matkan verran UK:n alueella. Vaatimuksena on, että matka on alun perin alkanut unionin alueelta. Kabotaasimääräyksillä ei ole isoa merkitystä FI-UK välisessä liikenteessä, mutta UK-EU välisessä liikenteessä sopimus

mahdollistaa tietyssä määrin kabotaasikuljetukset, mutta tuo samalla selvät pelisäännöt kabotaasiliikenteen toteuttamiselle.

Maantieliikennettä koskevissa sopimuskirjauksissa SHLL ei näe ongelmallisuuksia.

Meriliikenne

Avoin ja vastavuoroinen pääsy toisen kansainvälisille meriliikennemarkkinoille (muun muassa pääsy satamiin ja satamapalveluihin). Kansallinen meriliikennekabotaasi ei ole sallittua.

Meriliikennettä koskevissa sopimuskirjauksissa SHLL ei näe ongelmallisuuksia.

Tullit ja kiintiöt

EU ja UK sitoutuvat nollatulleihin kaikissa tuotteissa eikä sopimus sisällä kiintiöitä. Tämä ei kuitenkaan sulje pois mahdollisuutta asettaa polkumyynti- ja tasoitustulleja sekä suojatoimia.

Tullin alennukset edellyttävät, että tuote täyttää alkuperäsääntöjen vaatimukset ja sen alkuperä pystytään osoittamaan. Alkuperän todentamista helpotetaan väliaikaisesti kevyemmillä dokumentaatiovaatimuksilla. Myös alkuperäsäännöissä on tiettyjen tuotteiden osalta väliaikaisia helpotuksia. Jos alkuperää ei pystytä osoittamaan, kohdistuu siihen tavanomaiset tullit (UK:n MFN-tullit WTO-maille). Alkuperäsääntöjen ollessa varsin tiukat, kaikki tuotteet eivät myöskään saa EU tai UK-alkuperää eivätkä voi siten hyödyntää sovittuja nollatulleja

Monien ulkomaan kauppaa käyvien yritysten osaaminen alkuperäissääntöjen laskemisesta ja selvittämisestä on yleisesti ottaen haasteellista ja alennuksia ei välttämättä päästä soveltamaan siinä määrin, kun on ajateltu.

Tullausta koskevat sopimuskirjauksiin ja niiden tuomiin käytännön haasteisiin liittyy SHLL:n käsityksen mukaan kysymysmerkkejä, jotka vaativat tarkempaa selvittämistä ja ratkomista.

Tullausmenettelyt ja kaupan helpottaminen

Sopimus sisältää määräyksiä tullauksesta ja kaupan helpottamisesta. Siirtymäkauden päätyttyä tavaroiden vapaa liikkuvuus UK:n ja EU:n välillä päättyy. Siksi kaikkia EU:n tulli- ja muun tavaroiden tuontiin ja vientiin sovellettavan lainsäädännön mukaisia tarkastuksia ja muodollisuuksia, mukaan lukien saapumisen ja poistumisen yleisilmoituksia, sovelletaan vuoden 2021 alusta kaikkiin tavaroihin, jotka saapuvat EU:n tullialueelle UK:sta tai poistuvat unionin tullialueelta UK:hon, kuten kaikessa muussakin kolmansien maiden kanssa käytävässä tavarakaupassa.

SHLL ei näe huolinta- ja logistiikka-alan kannalta ongelmallisuuksia tullausmenettelyjen aloittamisessa, sillä tullaustoimintojen hoitaminen ja asiakasyritysten informointi ja konsultointi tullausmenettelyistä on huolintayritysten yksi perustoiminnoista.

Sopimuksen mukaan kauppaa edistetään käyttämällä Maailman tullijärjestö WCO:n yhteisiä standardeja, normeja sekä tietoelementtejä WCO:n tietomallin mukaisesti. Luvussa määrätään muun muassa valtuutettuja talouden toimijoita (AEO) koskevien ohjelmien vastavuoroisesta tunnustamisesta, minkä vuoksi unionin ja UK:n välisessä tavarakaupassa AEO:t voivat hyötyä yksinkertaistetuista tullimenettelyistä ja tullitarkastusten helpotuksista. **Valtaosa Suomen AEO toimijoista huolinta- ja logistiikka-alan yrityksiä, joten AEO-ohjelmien vastavuoroinen tunnustaminen on hyvä asia**.

Sopimuksessa osapuolet sitoutuvat lisäksi työstämään tullimenettelyjä koskevien vaatimusten ja muodollisuuksien yksinkertaistamista kauppaa käyvien tahojen, ml. pk-yritykset, ajan ja kustannusten pienentämiseksi. Tätä tavoitetta edistäviin toimiin voi kuulua esimerkiksi useita eri tuontieriä tietyn ajanjakson kuluessa kattavien koonti-ilmoitusten käyttö sekä kevennetyt tieto- ja dokumentaatiovaatimukset. Tullausta ja kaupan helpottamista koskevassa luvussa määrätään myös mm. tavaroiden passituksesta, riskienhallinnan menettelyistä, jälkitarkastuksesta, tiedon jakamisesta, tullaukseen liittyvistä ennakkoratkaisuista, muutoksenhausta sekä pyrkimyksestä meriteitse tapahtuvan roll-on, roll-off -liikenteen helpottamiseksi. Tällaisista riittävää tullivalvontaa vaarantamattomista helpotuksista ja yksinkertaistuksista sopiminen sekä niiden jatkossa tavoittelemiseen sitoutuminen on Suomen tavoitteiden mukaista.

Edellä kuvatut **tullimenettelyjä koskevat hallinnolliset helpotukset ja yksinkertaistukset ovat huolinta- ja logistiikka-alan kannalta tärkeitä ja ne edistävät Suomen ulkomaan kaupan kustannustehokasta hoitamista.**

Lopuksi

SHLL erittäin hyvänä sitä, että EU ja UK saivat aikaiseksi kauppa- ja yhteistyösopimuksen, jossa sovitaan pelisäännöt EU:n ja UK:n väliselle kaupalle 1.1.2021 lukien, ja että EU:n edellä mainitut keskeiset neuvottelutavoitteet sopimukselle saavutettiin.

Nopeasti neuvoteltu yhteistyösopimus on osittain monimutkainen ja sisältään todennäköisesti monia hallinnollisia lisäbyrokratiaa aiheuttavia seikkoja, joita välttämättä ei ole osattu ottaa huomioon sopimusta laadittaessa, ja jotka realisoituvat pohdittavaksi vasta EU:n ja UK:n välistä kauppa- ja yhteistyösopimusta täytäntöön pantaessa.

Viranomaisten tarjoama tuki yrityksille niiden pyrkiessä sopeutumaan muutoksiin onkin erittäin tärkeää. Oleellista on, että EU jäsenmaiden viranomaiset tekevät tiivistä yhteistyötä laatiessaan ohjeistusta yrityksille yhteistyösopimuksen noudattamiseen ja tulkintaan. Ristiriitaiset ohjeistukset ovat omiaan aiheuttamaan logistiikkaketjuun tehottomuutta ja viiveitä, mitkä voivat aiheuttaa merkittäviä epäsuoria logistiikkakustannuksia suomalaisille viejille ja tuojille.

Helsingissä 2.2.2021

Kunnioittaen

SUOMEN HUOLINTA- JA LOGISTIIKKALIITTO RY

Petri Laitinen
Toimitusjohtaja